

Nr 68.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anslag för uppvärmningsanordningar i vissa institutionsbyggnader vid universitetet i Lund; gifven Stockholms slott den 21 januari 1910.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t, med återkallande af den i 1910 års statsverksproposition å extra stat gjorda framställningen angående anslag för uppvärmningsanordningar i vissa institutionsbyggnader i Lund, härigenom föreslå Riksdagen

att till anordnande af centraluppvärmning i byggnaden för den kemiska, den medicinskt-kemiska och den farmakologiska institutionen vid universitetet i Lund på extra stat för år 1911 bevilja ett belopp af 23,300 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min Allernådigste Konungs och Herres sjukdom,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

P. E. Lindström.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 januari 1910.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve TAUBE,
 Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 greve HAMILTON,
 greve EHRENSVÄRD,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER,
 VON SYDOW.

Departementschefen, statsrådet Lindström, anförde härefter:

Uppvärmningsanordningar i vissa institutionsbyggnader vid universitetet i Lund.

»Vid underdånig föredragning den 14 januari 1910 af frågan om anslagsbehofven under riksstatens åttonde hufvudtitel omförmälde jag, såsom inhämtas af det 1910 års statsverksproposition bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för samma dag, punkt 71, hurusom begäran framstälts om anslag för anordnande af centraluppvärmning i vissa institutionsbyggnader vid universitetet i Lund, men att ärendet ej var i det skick, att jag kunde då slutgiltigt anmäla detsamma inför Eders Kungl. Maj:t.

På min hemställan blef dock i propositionen angående statsverkets

tillstånd och behof ett belopp af 23,300 kronor för ändamålet af Eders Kungl. Maj:t begärdt på extra stat för år 1911.

Jag anhåller att nu få återupptaga denna fråga för att närmare motivera berörda anslagskraf.

Hos det större akademiska konsistoriet i Lund hafva professorerna J. M. Lovén, I. C. Bang och C. E. Overton, i egenskap af föreståndare för respektive den kemiska, den medicinskt-kemiska och den farmakologiska institutionen vid Lunds universitet, hemställt om beredande af anslag för ifrågavarande ändamål och därvid i en gemensam skrifvelse anført hufvudsakligen följande: Det torde numera knappast förekomma att i en nybyggd vetenskaplig institution införa annat system för uppvärmning än det centrala. På den tid, då de under Lovéns, Bangs och Overtons ledning stående institutionernas byggnader uppfördes, hade förhållandet varit ett annat, så att dessa ännu måste uppvärmas genom eldning med kol eller ved i isolerade ugnar. Detta medförde emellertid hvarjehanda olägenheter, som delvis kunde blifva rent af olidliga, hvarpå följande exempel kunde anföras. Redan det stora antal eldstäder — cirka 30 —, som institutionernas två vaktmästare, 1 för kemiska och 1 för medicinskt-kemiska och farmakologiska institutionerna gemensamt, under den kalla årstiden hade att dagligen uppelda och tillse, innebure en afsevärd olägenhet. Det kunde nämligen knappt undvikas, att antingen eldstädernas skötsel eller ock andra nämnda betjante åliggande göromål komme att försummas. För öfrigt hade det visat sig, att äfven med den sorgfälligaste skötsel af de befintliga eldstäderna uppvärmningen af institutionernas större arbetslokaler åtminstone under kallare vintrar ingalunda kunde bli tillräckligt effektiv. Sälunda hade under vintern 1908—1909 å kemiska institutionen temperaturen i föreståndarens arbetsrum under julferierna, då det underliggande rummet ej eldats, ännu efter 2 à 3 timmars eldning ofta blott uppgått till 4 à 6 grader öfver fryspunkten och först frampå eftermiddagen efter oafbruten eldning kunnat uppbringas till 10 à 12° C. Under terminerna hade visserligen temperaturförhållandena i samma rum varit något dragligare, men först på eftermiddagarne hade i allmänhet under vintermånaderna temperaturen närmat sig till normal rumstemperatur. Liknande missförhållanden rådde mer eller mindre i institutionernas samtliga arbetslokaler, om också ej så kännbart i de mindre som i de större, så att institutionsföreståndare och tjänstemän så väl som de studerande, hvilka begagnade institutionerna, nödgades arbeta i lokaler, som under en stor del af arbetstiden faktiskt vore otillräckligt uppvärmda. Andra olägenheter, som mer eller mindre måste vidlåda det inom nämnda institutioner

använda system för uppvärmning, vore inrökning och koldamm. Exempelvis kunde anföras, att å medicinskt-kemiska institutionen ugnarna i föreståndarens arbetsrum och biblioteksrummet vid vissa väderleksförhållanden trots upprepade reparationer och skorstenens förlängning rökte in till den grad, att allt vistande i rummen omöjliggjordes. Det torde knappt behöfva påpekas att ofvan anförda missförhållanden vore af den art, att de ej blott medförde obehag och arbetsstörningar för de personer, som å institutionerna hade sitt arbete, utan äfven risk för deras hälsa.

Äfven för institutionerna själfva, deras inventarier och arbetena å desamma hade det nuvarande uppvärmningssättet visat sig menligt. Ej sällan hade det vid hastigt påkommande köldperioder inträffat, att vattenlednings- och afloppsror, ofta under samtidig sprängning, tillfrusit i rum, som i regel ej ansetts böra eller behöfva eldas, likasom dylikt äfven inträffat med glasapparater, innehållande vattenlösningar. Dylika eventualiteter skulle om ej helt undvikas dock kunna nedbringas till ett minimum, om å institutionerna funnes central uppvärmning. Att analysvågar och andra finare instrument i hög grad måste lida af ugnsrök och koldamm vore för enhvar, som arbetat på ett laboratorium, lika välbekant som svårigheten att i rum med koleldning hålla vanliga kärl och redskap rena och blanka. Åtskilliga finare arbeten vore rent af omöjliga att utföra under den tid eldning måste förekomma i arbetsrummen. För en del fysikaliskt-kemiska såväl som fysiologiskt-kemiska arbeten vore en lätt reglerbar rumstemperatur erforderlig. En sådan vore så godt som omöjlig att åstadkomma med nuvarande uppvärmningssätt, men skulle ej vålla någon större svårighet å en institution med central uppvärmning. Äfven skulle de oupphörligt återkommande dyrbara reparationerna af institutionernas eldstäder bortfalla.

Någon ny person för värmeapparaters skötsel skulle ej behöfva anställas, utan skulle denna åligga institutionernas vaktmästare och för dem blifva vida mindre betungande än den eldning af institutionernas ugnar, som för närvarande åläge dem, hvadan man torde kunna mera än nu påräkna deras arbetskraft för andra institutionens ändamål. — På grund af hvad sålunda anförts anhölles, att konsistoriet måtte göra vederbörlig framställning om beviljande af ett anslag af 23,300 kronor för inrättande af anordningar för central uppvärmning i kemiska, medicinskt-kemiska och farmakologiska institutionernas byggnader, hvilka bildade en gemensam byggnadskomplex.

Vid denna skrifvelse hade fogats dels ett af »C. G. Faxe, värme- och sanitetsteknisk byrå», den 21 april 1909 upprättadt, å 16,800 kronor slutande kostnadsförslag rörande vattenvärmeledning för ifrågavarande

institutioners byggnad, i hvilket kostnadsförslag icke inginge vare sig mureri-, snickeri- och måleriarbeten eller håltagningar genom väggar och golf med igenlagning af desamma, dels beskrifning af den i kostnadsförslaget afsedda vattenvärmeledningen jämte ritning öfver densamma, dels ock en af M. P. Svensson i maj 1909 uppgjord kostnadsberäkning öfver de för vattenledningens inläggande erforderliga mureri-, snickeri- och måleriarbeten afvensom håltagningar, slutande denna kostnadsberäkning å 6,500 kronor.

I skrifvelse till kanslern för rikets universitet har konsistoriet, med förmålan att konsistoriet ansåge de föreslagna anordningarna innebära en högst behöflig och tidsenlig förbättring af vederbörande institutioner, hvilken äfven komme att medföra besparing i årsutgifterna, anhållit om beviljande af det ifrågasatta anslaget med rätt att vid dess användande vidtaga möjligen nödiga befunna ändringar, hvarigenom kostnaden icke ökades.

Kanslern har i sin skrifvelse den 11 oktober 1909 angående de s. k. riksdagspetita upptagit förevarande förslag; och har kanslern därvid förklarat sig anse, att af den i ämnet lämnade utredningen otvetydigt framginge, att åtgärder ofördröjligen måste vidtagas för att i de ifrågavarande institutionernas byggnader åvägabringa bättre uppvärmningsanordningar, hvarjämte kanslern meddelat, att han icke hade något att erinra i fråga om de till förslaget hörande ritningarna och kostnadsförslagen.

Uti infordradt, den 28 december 1909 afgifvet utlåtande har öfverintendentsämbetet anfört hufvudsakligen följande: Efter inhämtande af yttranden och upplysningar i ämnet och skedd granskning af handlingarna i ärendet funne ämbetet väl icke anledning att framställa någon anmärkning vare sig emot det föreliggande förslaget eller mot den beräknade arbetskostnaden, men ansåge sig likväl böra erinra, att nämnda förslag, som bestode af skissartade ritningar och specifikation med kort beskrifning, väl vore tillräckligt att i hufvudsak angifva huru man tänkt sig systemet, men otillräckligt för bedömande huruledes anläggningen i sin helhet kunde komma att funktionera, samt att det följaktligen vore oundgängligen nödigt att, innan uppgörelse om arbetets utförande skedde, fullständiga ritningar med tillhörande handlingar komme att upprättas.

Till förtydligande af hvad öfverintendentsämbetet i nyssberörda underdåniga utlåtande anfört har öfverintendenten C. Möller i en till ecklesiastikdepartementet ingifven promemoria framhållit, att förslaget, sådant det åskädliggjorts genom de företedda ritningarna m. m., otvetydigt gäfve vid handen dels att det föreslagna systemet lämpade sig för byggnaden i fråga och dels att det kunde genomföras för den beräknade kostnaden. Rörande »funktionerandet» kunde ej heller därom råda något tvifvel, *under förut-*

sättning att förslaget detaljer — elementens storlek m. m. — utarbetades af fullt sakkunnig person. Enär dylika detaljer icke funnes bifogade förslaget — och ämbetet följaktligen icke kunnat ingå i pröfning af dessa — hade ämbetet velat betona vikten af att dylika ritningar m. m. utarbetades, innan arbetenas utförande igångsattes.

Departements-
chefen.

Då jag i likhet med de akademiska myndigheterna anser det af den förebragta utredningen framgå, att en förbättring af uppvärmningsanordningarna inom ifrågavarande institutioners byggnader är af verkligt behof påkallad, och ej finner något vara att anmärka mot det framställda förslaget — för hvars utförande öfverintendentsämbetets erinran bör lända till efter rättelse — får jag i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t, med återkallande af den i 1910 års statsverksproposition gjorda framställningen angående anslag å extra stat för uppvärmningsanordningar i vissa institutionsbyggnader i Lund, täcktes föreslå Riksdagen

att till anordnande af centraluppvärmning i byggnaden för den kemiska, den medicinskt-kemiska och den farmakologiska institutionen vid universitetet i Lund på extra stat för år 1911 bevilja ett belopp af 23,300 kronor.»

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, i nåder bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Efr. Sandberg.